

rybách

ryb – ách → ohýbacia (pádová) prípona

└──→ koreň

3. Rozdeľte slová podľa ohybnosti:

na, slovensky, písal, pero, och, že, môj, mäkký, jeden, vraj

(Dokážte, že ohybné slová majú aj iné tvary!)

Stavba slova

1. Určte **koreň, ohýbacie prípony** a z ohýbacích **pádové a časovacie prípony** v slovách: *hrať, pekného, mesta, kreslím, ulicou, píšeš.*

koreň:

---

ohýbacie prípony:

---

pádové prípony:

časovacie prípony:

---

2. Odpovedzte na otázky.

Čo je najmenší **zvuk** ľudskej reči? _____

Ako sa volá **napísaná** hláska? _____

Ako sa volá spojenie písmen, ktoré **má** aj **význam**? _____

Ako sa volá časť slova, ktorá je **rovnaká** vo všetkých slovách patriacich do jednej slovnej **čel'ade**? _____

Ako sa volajú časti slovného tvaru, ktoré stoja **za koreňom**? _____

3. Povedzte v čom sa podobajú nasledujúce slová! Zoskupujte ich podľa toho, či pomenúvajú **niečo** alebo **označujú dej**.

jeden, jablko, vy, dobrý, veľa, štát, matkina, príde, tento, tretí, zlá, Tatry, snívame, tvoj

Mená:

Slovesá:

---

4. A) Mená majú gramatické významy.

a) dobrý učiteľ   dobrá učiteľka   dobré dieťa

Rozlišujeme: _____

Koľko? _____

b) dobrý učiteľ – dobrí učitelia
dobrá učiteľka – dobré učiteľky
dobré dieťa – dobré deti

Rozlišujeme: _____

Koľko? _____

c) učiteľ   –
   – a
   – ovi
   – a
   – ovi
   – om

Rozlišujeme: _____

Koľko? _____

B) Tvorte vety *skloňovaním predošlých podstatných mien*.

Uvedené príklady používajte v rôznych tvaroch:

- ženský rod, singulár, pád: akuzatív;
- mužský rod, plurál, pád: inštrumentál;
- stredný rod, singulár, pád: lokál.

---

5. a) Prečítajte si vety nahlas:

Brat by nosil trávu, keby sa mrazu nebál. Rád pomáha matke. Sadni si už! – vravieva mu. Ale on na to: Budem robiť, kým sa nezotmie.

b) Vypíšte všetky slovesné tvary!

---

c) Povedzte o každom tvare, čo prezrádza: číslo (jednotné, množné), osoba (1., 2., 3.,), čas (prítomný, minulý, budúci), spôsob (oznamovací, rozkazovací, podmieňovací).

Príklad:

nosil by: singulár, 3. osoba, prítomný čas, podmieňovací spôsob.

---

d) Roztried'te slovesá podľa toho, či majú:

jednoduchý tvar: _____

zložený tvar: _____

Pozor! Zvratné slovesá nie sú zložené!

Ohybné slovné druhy

Podstatné mená

1. Všetky nasledujúce podstatné mená sa končia spoluhláskou. Určte, ktoré z nich sú mužského, ktoré ženského rodu! Pomôžte si tak, že utvorte z nich zdrobneniny.

Slovo	Zdrobnenina	Rod
čaj	čajík	mužský rod
reťaz		
stroj		
myš		
pieseň		
báseň		
tvár		
postel'		
papier		
hus		
nôž		
koberec		
hrniec		

b) Vymenované slová napíšte v nominatívne plurálu. Povedzte čo ste zbadali. (Pri ktorých slov sa nedá vytvoriť plurál?)

---

3. Mužské životné podstatné mená v nominatívne plurálu môžu mať trojakú koncovku. Najčastejšia je: **i**. Niektoré však majú koncovku: **ia, ovia**.

Utvorte množný nominatív od týchto slov: Slovan, kresťan, Budapešťan, priateľ, učiteľ, otec, čitateľ!

Hľadajte ďalšie slová zakončené na **-an** a **-teľ**, utvorte od každého slova nominatív plurálu. Čo ste zbadali?

---

4. Doplňte ohýbaci príponu príslušných pádov:

Športovc___ išli na tréning. Cestou sa stretli s priateľ ___ Tam čakali na svojho trénera. Majster bol zvedavý na hru Jozef___ Brankár___sa nedaril výkop. Videl som pravého obranc___ Učn_ splnili plán___ Vstupenku sme si zakúpili pred zápas___ Všetci gratulovali víťaz___ Murár___ hrali proti tesár___ Nemohli zvíťaziť nad zámočník___.

5. Utvorte genitív singuláru a plurálu od podstatných mien:

milovník, dážď, chodník, bocian, traktor, vrták, nástroj, baník, medved', kohút, mesiac, Zvolen, vysávač, zvarač, opravár, kľúč.

Singulár

Plurál

Singulár

Plurál

Vzor:

mladosť – kosť, singulár, Nominatív

---

9. Určte **vzor**, **číslo** a **pád** podstatných mien:

športovaním, bez miesta, od maľovania, bez kladív, skrášľovaníu, do poľa, vo vreciach, zo skiel, k teľaťu, s náradím, mačatá, do chuti.

10. Tvorte inštrumentál plurálu od slov:

územie, koleso, kružidlo, more, pohorie, písmeno, povrieslo, česadlo.

Utvorený inštrumentál plurálu vyznačených slov použite vo vetách s týmito predložkami: *s, pod, nad, pred, za.*

---

11. Doplňte chýbajúce ohýbacie prípony **lokálu v singuláru:**

*chodiť po revír___, polievka na tanier___, v starom kalendár___,
škvrn na golier___, v budapeštianskom hotel___, vlak v tunel___.*

12. Doplňte podstatné mená, tvorte slovné spojenia:

*rozsiahle_____, plytké _____, staré _____
_____, moderné _____, poschodové _____
_____, spojovacie_____.*

Odôvodnite rozdielne prípony v nominatíve množného čísla!

13. Rozlišujte správne príponu **-ov (v mužskom rode) a príponu **-ou** (v ženskom rode):**

*so sestr___, zo strom___, s lyžic___, pod lavic___, nad strech___, do
košík___, z les___, pod vod___.*

14. Pokúste sa preložiť nasledujúce časti z citátov:

„pénzt, paripát, fegyvert”; „apámnak, anyámnak,
szívbéli mátkámnak”.

Všimnite si rozdielnosť jazykových prostriedkov v dvoch jazykoch!
(Aké číslo ste použili?)

15. V maďarskom jazyku sú **pomnožné podstatné mená** veľmi zriedkavé (napr. háromkirályok, mindszentek, Gázművek, Államvasutak).

V slovenčine ich je veľa a označujú rôzne pojmy.

Pripíšte k uvedeným príkladom aspoň po jednom:

zemepisné názvy: Apeníny, _____

Levice, _____

sviatky, zvyky: Vianoce, _____

zálety, _____

mená nástrojov: krosná, _____

hrable, _____

časti tela, choroby: ústa, _____

kiahne, _____

odev, šatstvo: tepláky, _____

nohavice, _____

rastliny, ovocie: konope, _____

ríbezle, _____

